По конфіскаті — другий наклад.

Ч. 38 (10 421). Львів, пятниця 20. лютого 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА **17 сот.**

Видає ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“ Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

Голоси серед ночі.

Три важні справи вибились під теперішню пору на чоло громадянського зацікавлення: справа целібату українсько-католицького духовенства, справа тзв. шкільного плебісциту і справа надтягаючої голодової катастрофи.

Правду кажучи, справа целібату, сама собою незвичайно важна, вибилася на перший плян, стала загальною, викликала всестороннє обговорення й заінтересування всіх громадських чинників — від найбільше до найменше компетентних — не тому, що вона є важна, глибоко сягаюча, тільки тому, що боротьба проти целібату — розмірно беручи — розвертається по лінії найменшого опору. Тут покищо не є вимагана позитивна, тільки негативна активність; тут можна ще обійтися резолюціями, словним протестом. Так оцінюючи протицелібатну акцію, ми через те не робимо закидів її керманичам, лише стверджуємо традиційну прикметність наших громадських рухів в останніх літах. Щож торкається самої справи, то нашим горячим бажанням було би, щоби целібатна справа взагалі не потребувала входити у фазу активної боротьби, щоби не було потреби доводити початої акції до льогічних висновків, щоби вона якнайскорше зникла з царини актуальности та не вязнила громадянської енергії, так дуже потрібної в инших ділянках суспільного життя. Користуючись нагодою, ми ще раз звертаємося до наших владик, щоби свої думки і наміри обєднали з думками і намірами громадянства та щоби була дана негайна спромога звернути всю увагу, всі розпорядні сили на дві инші актуальні справи: шкільного плебісциту й голодової катастрофи.

Виконавчий розпорядок до польського шкільного закону для „кресів“ ставить вимогу, щоби до дня 31. березня (марта) цр. батьки й опікуни дітей у шкільному віці заявилися щодо мови навчання в народній школі

справу ставиться не до громадного вирішення, а індивідуального, одиничного, особового. Є це поголовний шкільний плебісцит, хоч його звязується зі загальним вислідом перепису населення з р. 1921, перепису, в якому щонайменше 20-та частина населення Сх. Галичини не брала участи. Найновіші ходи польського уряду, „кресових реформаторів“ і взагалі польських політичних чинників своїм вістрям звертаються проти останків української школи

Ясно, що ми мусимо боронитися, мусимо використовувати найскупійші можливости, щоби вратувати українську школу перед повною загладою, щоби охоронити наймолодше покоління перед винародовленням. Тому вся увага нашого громадянства, всіх його чинників, а в першу чергу найсвідомійшої його частини — інтелігенції мусить бути сконцентрована на шкільному плебісциті, тим більше, що всього місяць ділить нас від хвилі кінцевого речинця плебісцитової акції.

Українська школа потерпіла в останніх роках важкі втрати, як щодо кількости шкіл, так і їх якости. Тільки в останньому році заходами відомого чорносотенця М. Прушиньского спольщено незаконним способом до 400 українських шкіл. Своїми „указами“ до повітових шкільних інспекторів,

як між иншим свідчить його обіжник з 9. січня ц. р. до шк. інспекторів, то аж тоді уявимо собі всі трудноші, які стоять перед нами в обороні найпримітивніших прав українського народу.

Плебісцитова контракція згідно з виконавчим розпорядком сконцентрована в руках якраз тих інспекторів.

Використовування польського шк. закону називає Прушиньскі ні менше, ні більше — тільки „безличністю“, а на смільчаків, що важились би боронити останків українського шкільництва і виявилиб намагання робити спроби для уневажнення останніх „здобутків“ чорносотенщини, він накликує всі земні сили. Його погрози сиплються як з рога обильности на право і на ліво. В останньому „універсалі“ під божевільним написом „Наступ на польські школи“,

„Супроти того (себ-то супроти використовування українськими батьками постанов польського шк. закону! — Ред.) годиться посадити (sic!) тим польським діячам (себ-то інспекторам! — Ред.), які зі страху (z tchórzowstwa) хотіли би найбільше очевидну і праяну акцію (?!) затримати в тайні, — щоби приглянулися тій українській (ruskiej) роботі. Нехай приглянуться, з яким розгоном і зухвалістю беруться Українці (Rusini) в Польщі до боротьби з польскістю (отже не з польською, тільки з польскістю!) школи. Супроти досі нечуваної дрібної (nikłej) польської акції за використанням шкільн. закону, треба, щоби головно (zwłaszcza) шкільні інспектори ті, які не брали найменшої участи в спробах польщення школи і тим відємно відбивають від инших своїх товаришів, справді запрацьованих і проворних (dzielnych) інспекторів, трохи застановилися над обовязками, що тежать на них. Польська суспільність даного повіту повинна помогти в праці, а одночасно мусить найти репресійні засоби (супроти інспекторів — Ред.) на випадок карігідної бездіяльности і зажадати інтервенції вищих властей“.

Так представляється „універсал“ галицького Пуришкевича, який безкарно засвоює собі право терроризувати державних урядовців,

Таке засвоювання екзекутивної влади, узурпаторство в кожній державі є переслідуване й каране державною владою, та ми на основі дотеперішньої практики мусимо рахуватися з фактами, мусимо брати в рахунок диктаторську міць навіть такого божевільного чинника, як діяльного презеса „Звйонзку орган. народових“ (читай: „Союз русскаго, pardon — польського народа!)

Так якраз ця обставина примушує нас бути незвичайно сторожкими і прикласти всі зусилля до використання хоч які містить в собі шк. закон для „кресів“. На жаль, на основі звідомлень з місць приходиться з жалем ствердити, що наша інтелігенція зовсім відсунулася від оборонної акції в шкільній справі, мало або зовсім не присвячує уваги справі шкільного плебісциту. Селяне самі заходяться біля ратунку останків українського шкільництва, а інтелігенція поводиться наскрізь пасивно, байдужно, не використовуючи навіть легальних можливостей. Таке відчуження від народніх справ є з одного боку сумним „signum temporis“, а з другого боку створить неперехідну пропасть між народньою масою й інтелігенцією. Всі голоси, поклики до чисто законної акції пропадають серед ночі, гинуть в пітьмі, яка окутує нашу сонну, збайдужнілу і згірклу інтелігенцію.

Вкінці третьою справою, що не находить відгомону, є справа неминучої голодової катастрофи. Прикро нам признатися, що порушення цеї справи поки-що пропали серед ночі. Ані в центрі, себ-то ані Комітет „Голодній Україні“, ані партійні управи, ані центральні економічні установи, ані на місцях ця проблема не викликала глибшого зацікавлення, живійшого руху, нікого з покликаних не спонукала зробити ані одного кроку в напрямі заради лихові.

Недорід тільки одним крилом зачіпив частину Західної Галичини і частину люблинського воєвідства, тоді як центральна Польща і Познанщина може похвалитися врожаєм, а вже польські посли, польські людовецькі політики бють у великий дзвін трівоги, витискають державні допомоги на засіви на продержання передновку. Тимчасом у нас недорід страшний, село голодне і босе, заготить примара голоду, а ми мовчимо. Тишина, мовчанка, байдужість і крайна апатія. Виглядає це так, як колиб ми живцем хотіли кластися в домовину. І справді положимося в домовину, якщо в час не зарадимо лихові, як не прокинемося з летаргу і не подумаємо про негайні зарадчі засоби. Бо повна руїна села буде руїною всього нашого життя на довгі-довгі літа.

Нехайже голоси, що розлягаються в цій справі не будуть голосами серед ночі, нехай по краю піде широкий відгомін і нехай в першу чергу заговорять ті, що їх винесено на чоло громадянства і які тим самим взяли на себе обовязок дбати про справи загалу. **Ф. Ф.**

У. С. Р. Р.

Українські школи на Кубані

За повідомленням одного з учителів в ч. І. „Глобус“, на Кубані істнує одна українська політехнікум, в ст. Полтавській й 2 українські школи першого степеня і до 30 шкіл другого степеня по станицях. — Отже українська Кубань майже не має українського шкільництва.

Стан преси на Україні.

В перших днях лютого відбувся у Харкові Всеукраїнський зїзд редакторів газет. На зїзді говорив про стан преси на Україні Рами-Черкавський. 1924 р. зазначився на Україні „селянізацією“ преси. Промовець підкреслив з великим атиском одну аномалію на Україні, а то масове поширювання між українським селянством московської „Крестьянськой газети“. Ця газета, переобтяжена матеріялом загальносоюзного характеру, відтягає українського читача-селянина від чисто українських республиканських справ. На нещастя „Крестьянська газета“ не звертає ніякої уваги на те, що діється на Україні та не висвітлює ні української сільсько-господарської ні національної політики. Широке розповсюдження „Крестянської газети“ є на думку промовця дуже шкідливе та зайве. В дискусії над рефератом підкреслювали, що в українських газетах приділяється за багато уваги всесоюзній політиці, а за мало освітлюється само українське селянське і робітниче життя.

(За „Більшовиком“ 5. II.)

Red. czas. „Dilo“ we Lwowie. Pr. 104/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Diło“ Nr. 33 (10.416) z dnia 14. II. 1925, w artykułach pod tytułem: 1) „Czy sprawdi dopomoha“ ustęp między słowami: ab żewi nadwyżky... a: Ukrainśkyj dribnyj, w tymże artykule ustęp między słowami: obatawyn... a: brak warstatiw, w tymże artykule ustęp między słowami: zarobitkiw itd...: Polske ministerstwo, w tymże artykule ustęp między słowami: swoju szkołu... a: Dopomoh wa akcia zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną 15. lutego 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 491 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Lwów dnia 16. lutego 1925 r.

(Підпис нечиткий).

Окупаційна дисгармонія.

Кольонська смута і Версальський договір

У спробах порозуміння між Францією, Англією і Німеччиною щораз частійше вертається у розмові справа про евакуацію кольонської (Köln, Cologne) смуги французькими окупаційними військами. Вона стане у весь свій зріст по оголошенні справоздання міжнародньої військової комісії про збройний стан Німеччини. Французька опінія, передбачуючи некорисний для Німеччини вислід цього справоздання, вже нині заповідає, що про покинення Кольонії не може бути й балачки.

Це, на перший погляд, невелика справа є одним з пробних камінів сили Версальського договору і ріжниць, які панують щодо нього між самими союзниками та поодинокими союзними державами і Німеччиною. Німеччина стоїть на тому становищі, що опорожнення Кольонської смуги стоїть у безпосереднім звязку з виповненням пунктів Версальського договору щодо розаброєння. Німецький канцлер Лютер звернувся з запитом до Еріо: чи Франція готова звільнити північну смугу Надренщини, якщо німецький уряд направить неправильности в справі розаброєння. Таким запитом німецький уряд хоче відокремити справу загальної забезпеки Франції від евакуації своїх територій.

Франція має инший погляд. І вона вказує на Версальський договір, в якім передбачено окупацію Надренщини за протязі 15 років, а одночасно солідарний англьо-американський пакт забезпеки проти можливости нової війни з боку Німеччини. Франція не винна в тому, що Америка не хотіла ратифікувати Версальського договору і що до такого пакту ще не дійшло. Тим більше вона мусить його домагатись нині. Нехай він буде загальний або оснований на одиничнім союзі, але нехай буде забезпекою перед німецькою загрозою.

Німеччина протестує проти такого розуміння договору, кажучи, що Франція має намір продовжувати окупацію безконечно. Ставляючи щораз нові пропозиції щодо французько-німецького порозуміння, німецький уряд користується незясованим становищем Англії, яка ставиться з великою резервою до Версальського договору, вважає французьку окупацію недоцільною і не має змоги заявитись уже нині про свою ролю в новім гаранційнім союзі.

Вся проблема зводиться до питання, чи Франція, продовжуючи окупацію німецьких територій, приневолить Німеччину швидше виконати зобовязання Версальського договору й економічного пляну Доза, чи може навпаки: підсилить своєю збройною присутністю на німецькій землі духа ворожнечі та бунту в німецькім народі. Цього останнього лякається головно Англія. Та ще більше виправданий острах Франції, що коли вона пересуне свій оборонний фронт на менш-більше старі позиції, Німеччина заспіває инакшої, на стару нуту.

А держава, яка мала би піддати їм новий, вірний тон, Англія жде на голоси своїх заморських братів та побратимів. **М. Р.**

Лист з Берліна.

З нашого культурного життя.

Берлін, доки тут були місії фінансова і військово-санітарна, комісія для друкування грошей і посольство при Kronprinzenufer, являвся до якоїсь міри центром українського закордонного життя. Туди з Києва й инших наших міст переїздили українські старшини й урядовці до Льондону, Стокгольму, Парижа, тут збігалися наші політичні й економічні нитки. За послування Р. Стоцького, в посольській палаті відбувалися курси українознавства, радили анкети над відбудовою України, посол давав „чай", і тоді там збиралося своє громадянство і приходили чужі, запрошені гості. Відколи тризуб на даху тої гарної палати зробив місце большевицькій зорі, в її мурах заглухло народнє життя. Що там діється — не знати. „Ой нема, нема ні вітру, ні хвилі із нашої України".

Разом із тим стало глухнути про нас у Берліні. Хто міг — спасався бігством. Здебільшого до Праги, де брати Славяне, Чехи дали притулок морякам з розбитого українського корабля. В Берліні залишилася „Українська Громада", „Червоний Хрест", „Союз обєднаних організацій" і студентські товариства.

Та прийшла інфляція, а по ній стабілізація марки. Одно й друге для наших емігрантів дуже некорисне. За інфляції, хто мав чужу валюту і свою відвагу, міг промишляти; хто не мав, платив міліони за хліб і хату.

Стабілізація марки вдарила нас по голові. Марка зробилася найвищою валютою і такою залишилася до нині. Коли перерахувати її на доляри, то вийде, що сотнар вугля (антрацит) у Берліні коштує нині коло двох долярів, а за мешкання для родини треба заплатити від 25 до 40 долярів у місяць. Розуміється, що не одному нашому емігрантові в Берліні доводилося нераз поважно призадуматися над тим, чи поїхати на суботнішні сходини „Громади", або на засідання якогось там виділу, чи може за ті гроші купити пів бохонця насущного хліба і „осьмушку" чаю. Берлінська еміграція принишкла. Життя перенеслося туди, де була якась фінансова підстава, себто до наших видавництв, до „Українського Слова" і до „Української Накладні". Та ще скривалося воно в студентській домівці, куди збіралася молодіж наша, себто тая частина громадянства, що скрізь якось дає собі раду та не так легко піддається ударам долі.

„Українське Слово" розвинуло було велику діяльність. Крім таких, можна сказати, імпозантних видань, як словники, як монографії про Архипенка й Новаківського, як початі „Золоті ворота" і т. д. воно зорганізувало заочні освітні курси й видавало тижневик „Літопис". Коло того вогнища грілося коло 20 наших людей. „Українська Накладня", видавництво старше і конеційно практичніше, не форсувало, оглядаючися на задні колеса. І воно дало видання великого кошту, як „Кобзар", граматика Сімовича, опери Лисенка, тощо, але тут працювало багато менше людей.

„Українське Слово" попавши у вир німецької фінансової кризи, захиталося. Обмежило і навіть, як здавалося, припинило свою діяльність. Це сумним відгомоном відбилося було в тутешнім емігрантськім гурті. Деяким людям бракло засобів до життя. „Громада" не сходилася, припинили свою діяльність також і инші товариства, крім студентського. Але це останнє поділилося на кілька груп, котрі почали боротьбу не за якісь політичні принціпи, а більше за особисто-тактичні. Здавалося, еміграцтській українській кольонії у Берліні прийшов кінець. Остається одно, йти до Каноси: хто в Харків, а хто у Варшаву. Але від яких двох неділь небо стало трохи проясньоватися. Можна мати надію, що студентська криза буде зліквідована дорогою замирення і дорогою порозуміння та уступок в користь загальної справи і в імя національних принціпів. Деякі познаки вказують також на те, що „Українське Слово" оживає. Хто пильно приглядався до його численних видань і хто знає, скільки в них вложено гроша й енергії, той мусить тішитися, що така хосенна інституція не пропаде, бо видавництв у нас безперечно куди менше, ніж їх повинно бути. Та найгірше, що читачів розмірно ще менше, ніж видавництв. Нарікаємо на малу літературну продукцію, але поступаємо так, що навіть найзавзятійшому письменникові й найідейнійшому видавцеві руки з безсилля опадуть.

Про питання, чи і наскільки нам потрібна еміграція? — иншим разом. **Л.**

Памятаймо: Рідна [illegible] це народня фортеця, це певний [illegible] у добі лихоліття!

Бляско Ібанес.

Урядовець.

Простягнувшись на ліжку і впяливши блудний зір у потріскану стелю, журналіст Хуан Янес, єдиний вязень у келії „політичних", думав про те, що нині вночі минає рівно три місяці від його арештування.

Девята година... На дворі трубка заграла довгий сигнал, що час спати. У коридорі відбивались рівномірні кроки дижурних. Зі зачинених загальних келій чути було глухий шум, що нагадував віддих сплячого велетня. Видавалось неймовірним, що в цьому старому мовчазному манастирі, якого руїни особливо виразно виступали при газовім світлі, спала майже тисяча людей.

Бідний Янес був примушений лягати спати в 9-ій годині. Невпинне світло ламп вражало його очі; довкола панувала гнітуча тиша, немов би все вимерло. І він думав про те, якою дорогою ціною він мусів заплатити за свій учинок. Проклятуща стаття! Кожний її рядок рівнявся тижневій, а кожне її слово — денній вязниці!

Янес згадав, що нині вечером починався оперовий сезон його улюбленою оперою „Льогенгріном". Він бачив у своїй уяві, як у льожах сидять декольтовані дами у мережках та шовках, з пишними перами та сяючими брилянтами у зачісках... Девята година. Тепер покажеться лебідь і син Парсифаля добуває зі себе перші звуки, публика слухає у напруженні... а я тут! Щож, і я маю свого рода оперу!

Справді, опера... З підземелля доходив зойк: це стогнав гірський розбишака, якого нині завтра мали покарати смертю за масу злочинів. Ланцюг дзеленькав, мов жмут старих поржавлених ключів. Іврядигоди чути було слабий голос, з несміливим та ніжним тоном дитини, яка засипляє в маминих обіймах: „От... че наш... іже... є... си... на небе... сіх... Бого... родице... Діво... радуйся..." Він повторяв невпинно одноманітний рефрен і нікому не вдалось його втихомирити. Деякі казали, що він прикидається божевільним, щоби спасти свою шкіру, та можливо, що чотирнайцять місяців підземелля у постійнім сподіванні смерти справді вплинули на його слабий мозок.

Янес проклинав людську несправедливість, яка за кілька рядків написаних у розгарі, казала йому спати під акомпаніямент белькотіння людини засудженої на смерть.

Нараз він почув сильні голоси і кроки у своїм коридорі.

— Ні, я там ночувати не буду — казав тремтючий, тоненький голосок.

— Чи я злочинець? Я такий сам урядовець міністерства справедливости як і ви... і служу тридцять літ. Роспитайте про прізвище Нікомеда. Мене всі знають, навіть газети про мене пишуть. Не лише, що дали мені кімнату у вязниці, а ще й показують мені комірку, в якій не держать навіть арештантів. Дякую гарненько! Чи для цього ви мене сюди покликали? Я недужий, і не можу там ночувати. Покличте мені лікаря! Мені треба лікаря!

Журналіст, не вважаючи на своє сумне становище, мимохіть усміхався, прислухуючись до смішного писклявого голосу добродія, що домагався лікаря, прослуживши трийцять літ. Задзвеніли й инші голоси. Вони перебалакували зі собою, немов би радились, і наближувались. Врешті двері до келії „політичних" одчинились і до них всунулась шапка зі золотим торочком.

— Дон Хуане! — сказав завідуючий вязниці досить чемно — на нинішну ніч ви матимете товариша... Вибачте, але це не моя вина: так випало. Вранці начальство вже само дасть роспорядження. Будь ласка, сеніоре!

С е н і о р (це слово він вимовив з відтінком іронії) ввійшов у товаристві двох арештантів. Один ніс валізочку і клунок з пледом; другий — мішок, крізь який видко було обриси вузької і невисокої скриньки.

— Добрий вечір!

Гість вимовив ці слова покірним, тремтючим голосом, який так розсмішив Янеса. Коли він зняв капелюх, під ним показалась мала голова зі сивим, коротко стриженим волоссям. Це був товстенький, рожевий чоловічок, пятидесятилітній. Піджак лежав на ньому, немов би з когось иншого; на його животі, при найменшім порусі, дзвеніла низка брельоків при грубім, золотім ланцюжку. В його маленьких очках блимав іноколи сталевий блиск, а кутючки уст були спущені під усами, закрученими у формі двох виверненних питайних знаків.

— Вибачте — сказав він, сідаючи. — Я перешкодив вам, але, біг ме, я не винен. Я приїхав нічним потягом, а тут мені відчиняють комірку, повну щурів. Чи варта було трястись!

— Ви арештант?

— У цій хвилині, так, — сказав він з усміхом — але я не буду довго докучати вам своєю присутністю.

Товстенький добродій поводився покірливо, немов би виправдувався за свій напад на вязницю. Янес пронизливо глядів на нього. Ця покірливість видалась йому підозрливою. Хто такий цей тип? У його мізку бродили невиразні здогади, що взаємно доповнювались і зливались в одну цілість.

Але коли здалека долетіла знову жалібна молитва вязня, журналіст нервово стрепенувся, немов би схопив якусь неясну гадку і звернув свій погляд на мішок, який лежав при ногах гостя.

— Що ви тут маєте? Інструменти?

Видко було, що добродій вагався, але рішуче поставлений запит імпонував йому і він кивнув головою. Настала довга та гнітуча мовчанка. Арештанти внесли для нього ліжко і розкладали його у купелі. Янес пронизливо глядів на свого співтоварища нічлігу, а цей сидів, звісивши голову, немов би оминав його погляду.

Коли ліжко поставили, арештанти відійшли, а завідуючий зачинив двері з коридора. Гнітуча мовчан-

По широкому світі.

В югославянському парляменті повстане великий опозиційний бльок під назвою „Югославянський Бльок“, що матиме 144 членів. На повстання бльоку вже погодилися всі лідери опозиційних партій.

Англия, Франція та Італія запротестували перед альбанським урядом проти надання Англії монополю для експльотації альбанських нафтових теренів. Наслідком протесту відбулися в Римі переговори між Муссоліні та альбанським амбасадором.

Мілеран, бувший президент Франції виставляє свою кандидатуру до сенату на місце покійного сенатора Мані.

В Женеві почали свої наради 16. п. м. конференції Ліги Націй в справі виробу зброї приватними підприємствами.

Румунія засеквеструвала в себе все німецьке майно. Німеччина відповіла їй такими самими засобами у відношенні до румунського майна в Німеччині. Не виключена затяжна торговельна війна між Румунією та Німеччиною.

В Парижі та на закордонних біржах помітний значний упадок ціни французького франка. Еріо пояснює причину обниження валюти великою фінансовою залежністю Франції від Америки та Англії.

Польський уряд зложив у секретаріяті Ліги Націй підписану у Відні 30. серпня 1924 р. польсько-німецьку конвенцію в справі опції та горожанства для реєстрації і проголошення.

Женевський протокол має бути на найблизшій сесії Ліги Націй відкладений на внесок Чемберлена.

Грецький уряд повідомив генеральний секретаріят Ліги Націй про те, що він на основі одноголосного рішення грецького парляменту домагається вставлення в порядок нарад Ліги на найблизшій сесії справи протоколу про національні меншости.

Італійський сенат перервав наради наслідком занедужання Муссоліні та міністра скарбу де Стефані. Наради перервані аж до видужання обох недужих.

Троцького усунули ще з одної установи, в якій він займав впливове становище, а саме з Ради Оборони та Праці. Його місце заняв і в цьому випадку Фрунзе.

Годарт, французький міністр праці, виїхав до Варшави з метою підписання з польським міністром праці Сокалем умови, яка регулювала би умовини праці робітників, що ідуть на роботи до Франції.

Риков виступав на зїзді Рад північно кавказького автономного краю у Ростові над Доном і виголосив там велику промову про закордонну політику С.Р.С.Р. В промові, яка була відповіддю для Еріо, він підкреслив, що С.Р.С.Р. не може визнати царських довгів.

„Комсомол“.

„Комсомол“ — це комуністичний союз молоді. Комсомольці — члени того союзу. Російська комуністична партія звернула з самого початку своєї державної роботи незвичайно пильну увагу на організацію комуністичної молоді. При комуністичному інтернаціоналі повстав теж комсомольський інтернаціонал. Комсомольські організації появилися і за кордонами С. Р. С. Р. Вони є тепер у кожній державі. В С. Р. С. Р. ті молоді адепти комунізму користувалися виїмковими привілеями, які подекуди далеко перевищали права старих, випробованих членів компартії. З голосом зорганізованих комсомольців дуже рахувалися самі верхи пролетарської диктатури. Комсомольці буяли і донині буяють, користуються необмеженою свободою перш за все в житті, що подекуди переходить навіть у звироднілу розпуздяність та неморальність.

Ті молоді піонірі комунізму виявляли теж у чисто політичних справах найбільшу завзятість, з молодечим розмахом та запалом проводили в життя переважно все те, що для комуністичної революції було найбільш негативне. Як уся молодь, так і молодь комсомольська реагувала перш за все на всякі молоді проблеми радянської політики і тактики. Очевидячки, що запал, з яким вона за все бралася, скоро остигав і комсомольська енергія шукала заспокоєння на щораз новіших ділянках життя. Скрізь вносила вона і вносить запал, енергію, надмірну ініціятиву, спричинює бурю, але тільки хвилево. Скоро все втихає і буйна молодеча енергія шукає нового заспокоєння, ріжноманітности.

Комсомольські організації почали вводити і до села. В селі безперечно находилися охочі, що вступали туди і вчилися там усього того, про що до цього часу не тільки не знали, але й ніколи не мріяли. Перш за все почули себе вольними як птахи у заспокоюванні всіх своїх молодечих гонів та побажань, невязані ніякими звичаями, ні сільською традицією ні моралю. Та село скоро зареагувало дуже гостро на своїх доморідних комсомольців. До справи вмішалися батьки молодих хлопців та дівчат і всіма силами старалися задержати в силі свій батьківський авторитет. Комсомольська ріка таким чином найшла в селі непереможні перепони з боку старших. Ніякі заходи для усунення тих перепон не мали успіхів. Patria potestas перемогла. Сільські комсомольські організації не вдалися. Щось там воно осталося, що зветься комсомолом, але це вже не те, що повинно було бути по найкращим кодам компартії. Комсомольці повинні були стати „авангардою“ в завоюванні села комунізмом.

Першою більшою невдачею комсомольства на селі була протирелігійна боротьба і пропаганда між селянством. Її саме проводили комсомольці. Та вони своїми протирелігійними виступами озлобили населення до тої міри, що воно почало недвозначно реагувати силою не тільки на комсомольські вибрики, але й на розпорядки влади. Почалося нищення комуністів по селах. Проти комсомольської протирелігійної розпуздяности виступили свого часу такі стовпи радвлади як Риков, Каменев, Калінін і Троцький. В наслідках комсомольський протирелігійний рух довів до зовсім протилежних наслідків, бо релігійність селянських мас скріпла, змішніла та поглибилася.

На недавньому всесоюзному вчительському зїзді виступив завзято проти комсомольської розпуздяности Бухарін. Він каже, що необхідно боротися з т. зв. „комчваньством“, яке „воцарилося“ в комсомольців а передовсім по селах. „Те чваньство заключається в тому, що комсомолець вважає, що він всі науки поів, хоча на правду „ні чорта“ не знає. Він думає, що будучи в комсомольській організації, то він все може і все знає. А коли його спитати: де лежить Швайцарія, то він вам скаже, що в Африці. Комуністична зарозумілість стає тепер вже нестерпною. Тепер потрібні переконування, потрібні докази, треба брати людину не натиском та гнітом, а законністю. Коли комсомолець змеволює старушку вговорити, що Христа не було, хоча він сам в тому не пересвідчений, то з цього нічого не вийде! Перестаньте адміністрування! До того покликані окремі органи радвлади. Ми бачимо, що зі середовища наших комсомольських організацій ідуть дуже лихі випари і їх треба відповідно кваліфікувати. Наприклад: напаскудить комсомолець у священика під вікном і думає, що веде протирелігійну пропаганду. Та цеж не пропаганда, а хуліганство. Ми мусимо комсомольцеві виснити, що між протирелігійною пропагандою і хуліганством є велика ріжниця. Комсомолець мусить тямити, що на селі він має перед собою селянство, яке не любить, щоби 18-літній Петька ним командував“.

Вже з наведених слів Бухаріна можна робити певні висновки про те, що комсомольці в деяких випадках перетягнули струну, перейшли поза межі можливого. Вони компромітують комуністів. Не диво про те, що Бухарін кричить: „Комсомольців слід підтягнути!“ При теперішніх обставинах, де комуністи стараються за всяку ціну зробити селянство своїми союзниками та комсомольська піха стоїть їм у великій мірі на перешкоді. Виступ Бухаріна — це явна познака того, що на комсомольців збирається радвлада наложити кафтан безпеченства та вбрати їх у рямки приличности та партійної пристойности. Ця операція буде важкою і велике питання, чи вона вдасться. Та само осудження комсомольців є в цілому ланцюхові инших, теж одною з признак, що вказують на цілу низку уступок компартії в користь широких мас селянства. Рівночасно являються вони недвозначними познаками внутрішнього ослаблення компартії.

в. к

ка трівала далі. Врешті гість зробив над собою зусилля і промовив:

— Я нині заколочу ваш спокій, але я не винен. Це вони привели мене сюди. Я відмовлявся, тому, що знав вас як порядну людину і моя присутність може видатись вам найстрашнійшим з усього, що ви тут пережили.

Молодого журналіста зворушило таке самоприниження.

— Нічого, сеньоре, я вже до всього звик — сказав він з іронією. — Тут трапляються такі зустрічі, що одна більше, одна менше — байдуже. Крім цього ви не робите вражіння незвичайно злої людини.

Журналіст, що ще не вивволився від впливу романтичної літератури, вважав, що це дуже оригінальна зустріч і в деякій мірі був навіть нею вдоволений.

— Я живу в Барсельоні — продовжував старець —, але помічник у цьому повіті недавно помер, від піянства. Вчора, коли я прийшов в Авдієнсію,*) один альгвазіл**) каже мені: „Нікомеде... Бо я звусь Нікомед Терруніо. Невже-ж ви про мене не чули? Моє прізвище часто попадало в пресу. Отже каже мені: „Нікомеде, сеньор президент наказує тобі виїхати нічним поїздом“... Я рахував, що мешкатиму в гостинниці аж до самого дня моєї праці, але зі залізниці мене привезли сюди, по причині якихсь там побоювань та обережности. І немов на сміх посадили мене разом зі щурами. Саміж бачите... Невже-ж так можна поводитись зі судовими урядовцями?

— А ви давно вже служите?

— Трийцять літ. Я почав службу ще за Іззабелі II. Я найстарший зпоміж моїх товаришів і в мойому списку є навіть політичні. З гордістю можу сказати, що завсіди совісно виконував свої обовязки. Цей раз буде стодругим з черги. Багато, правда? З усіма я поводився чемно. Ніхто не може на мене жалуватися. Бували випадки, коли навіть якийсь підстрілений вовчище, в останню мить успокоювався і сказав: „Нікомед, я вдоволений, що це ти“.

Урядовець оживився, тому, що Янес слухав його з увагою та цікавістю. Тепер він почував під собою ґрунт і говорив багато свобіднійше:

— Я навіть потрохи винахідник — продовжував він. — Усі апарати я робив сам і вже що торкається чистоти не можна мати ніяких претенсій. Може хочете поглянути?

Журналіст підскочив на ліжку мов ужалений.

— Ні, дякую дуже. Я вірю вам на слово.

Янес глядів з відразою на його руки, з червоними та товстими долонями. На них були мабуть сліди тої чистоти, про яку він казав, але Янесові здалось, що вони пересякли людським товщем і передсмертним потом сотки осіб, що складались на його список.

(Докінчення буде.)

*) Найвищий суд.
**) Судия.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Видалювання чужинців із Бесарабії.

„Цувантул“, півурядовий румунський часопис, звідомляє, що румунський уряд видалить із Бесарабії усіх чужинців, які неправно живуть у Бесарабії. Уряд переведе спис населення Бесарабії, щоби ствердити число чужинців.

Америка не визнає СРСР.

Льондонські часописи звідомляють: З Вашінґтону заявляють, що Білий Дім ще раз заперечив рішуче чутки про намір визнання СРСР. През. Кулідж заявив, що досі нема ніяких причин, щоби Америка робила заходи для визнання СРСР. Уступлення Гюза не змінило в нічому політики Америки.

Невдалий заговір в Японії.

„Матен“ звідомляє з Токіо, що гурток лібералів, узброєний у кинжали і палиці, вдерся до мешкання віцепрез. тайної ради Ішікі, щоби його вбити. Він утік завчасу.

Неспокої в Болгарії.

В Софії вбито комуністичного посла Страхіміровіча. Вбийників арештовано. В Філіпополі вбили секретаря посадника й ранили шефа тайної поліції. Ватага з 20 чоловік намагалася заатакувати місцевість 5 км. від югославянської границі. Ватагу відперто.

Привернення бавар. монархії?

Парискький кореспондент „Фос. Цтг.“ звідомляє: В Парижі кружляють затрівожуючі чутки про грізне положення в Баварії. Побоюються привернення монархії в Баварії.

Конкордат.

Польська рада мін. затвердила конкордат із Ватиканом і ухвалила предложити його до ратифікації соймови.

Лист Чічеріна до українського виконкому.

На сесію українського вик. комітету Чічерін прислав листа, в якім м. ин. заявив, що Україна й Білорусь є предметом імперіялістичної уваги й захланности. Пригадати хочби 12 урядів за час домашньої війни на Україні. Коли сов. Росія буде заатакована, то Україна відчує це перша. Тому має очевидний інтерес в удержанні мира. Сотворення одноцілого фронту і кампанія загр. преси має для України першорядне значіння. Україна має прикмети театральних інсценізацій. Кампанія помало завмирає, бо положення СРСР щодня кріпшає. Але оконечне устаткнення може послідувати лише тоді, коли Україна буде в постійній злуці з иншими радянськими республиками.

Товариство опіки над українськими емігрантами.

Рескриптом з дня 24. січня 1925 р. ч. 22524|I|3 прийняло львівське воєвідство до відома статут „Товариства опіки над українськими емігрантами“ у Львові. Цей статут виготовив спеціяльно на це вибраний на зборах Ширшої Громади дня 22. жовтня 1924 р. комітет, в склад якого входили представники наших найповажніЙших господарських і культурно-просьвітних інституцій під головуванням дир. М. Заячківського. При виготовці статуту призадумувалися над тим, чи не ліпше було би замісць засновувати нове товариство, відновити одно зі старих, а саме „Товариство опіки над емігрантами „Провидіння“, Т-во св. Рафаїла, або „Руське Товариство Еміграційне“. Плян віднови старих товариств залишено, бо „Т-во св. Рафаїла“ — це була тільки Філія австрійського Товариства, „Руське Товариство Еміграційне“ основане було на підставі торговельного закону, як спілка з обмеженою порукою, а в статуті „Провидіння“ треба би було поробити дуже багато змін, відповідно до нових умов життя. Тому Комітет порішив заснувати нове товариство, а за зразок взяв статут „Польського Товариства Еміграційного“ у Варшаві.

В суботу дня 14-ого ц. м. відбулися у Львові в великій салі засідань Т-ва „Просвіти“ перші загальні конституюючі збори членів нового Товариства. Збори відкрив п. Микола Заячківський, директор „Народної Торговлі“. До президії вибрано п. президента В. Децикевича, секретарював п. З. Пеленський. Статут пояснив д-р В. Бачинський.

Після довшої дискусії над цілями і задачами нового товариства, в котрій між иншими забирали слово д-р Дм. Левицький, радн. Ів. Герасимович, І. Івашко і д-р В. Бачинський, вибрано першу Управу Товариства і ревізійну комісію. В склад управи ввійшли по тайнім голосуванні, майже одноголосно як члени:

Д-р Володимир Бачинський, Михайло Галущинський, д-р Альфред Говикович, Володимир Децикевич, Микола Заячківський, о. Василь Лаба, о. Дамян Лопатинський, Зеновій Пеленський, Роман Сенишин, Іван Сполітакевич, Михайло Стефанівський, о. Василь Томович, як заступники: д-р Степан Баран, Михайло Галібей, Олександер Костик, Семен Магаляс, Онуфрій Пащак.

В члени ревізійної комісії увійшли: Ярослав Колтунюк, Михайло Лаворко, Омелян Свевич, як заступники членів: Лев Горбачевський, Емануїл Чесник.

Нововибрана управа на засіданні цього самого дня вибрала президентом дир. М. Заячківського, віцепрезидентами о. крил. В. Томовича і В. Децикевича, касієром І. Сполітакевича, секретарем д-ра В. Бачинського.

Осідком „Товариства опіки над українськими емігрантами“ є місто Львів, а діяльність його поширюється на цілу польську річпосполиту і на держави, що мають українську імміграцію з польської річипосполитої (зі збереженням місцевих приписів про товариства).

Товариство має метою:

а) опікуватись українськими емігрантами в якнайширшому обємі і організувати реемиграцію;

б) навязувати і піддержувати культурні та господарські зносини з осередками української еміграції на чужині;

в) будити і скріплювати самостійне і творче українське життя серед української еміграції;

г) допомагати справам і інтересам української еміграції перед польськими і закордонними органами влади;

д) розслідкувати питання звязані з еміграцією і допомагати таким студіям.

До вище наміченої мети прямуватиме Товариство в той спосіб, що буде:

а) організувати й удержувати інформаційні та опікунчі бюра в краю і за кордоном;

б) організувати й удержувати відповідні експозитури, економічні підприємства, комісові і банкові бюра, як також сприяти торговельній виміні;

в) видавати власний орган і инші видавництва, удержувати власних кореспондентів у краю і за кордоном, організувати відділи Т-ва, комісії, курси, бібліотеки і читальні в краю та на чужині;

г) інформувати в краю про відносини та умовини еміграції за кордоном;

ґ) організувати анкети для справ еміграції, зложені з визначних знавців і діячів на полі еміграції.

„Товариство опіки над емігрантами“ є товариством гуманітарним. Членська вкладка виносить річно 6 золотих. Спомагаючі члени платять одноразову вкладку у висоті що найменче 60 зол. (Членські вкладки належить висилати до Тов. „Дністер“ у Львові, Руська 20 на конто Товариства). В місцевостях, де найдеться 10 членів Товариства, можна завязати Кружок Т-ва за згодою Управи Товариства. Кружки вестимуть свою діяльність, згідно з регуляміном, затвердженим Управою, в а тісному порозумінню та під контролею Управи Товариства.

Потребу створення організації для береження і допомоги інтересам українських емігрантів на міжнародньому ринку праці, відчувала сильно українська суспільність в краю і на чужині. Затверджений статут і склад Управи нового Товариства дає повну запоруку, що ця програма народнього життя і господарства буде солідно виповнена і причиниться до розвою та скріплення нашого народнього життя в краю і за границею.

Письма, призначені для Товариства, висилати на адресу секретаря д-ра В. Бачинського у Львові, вул. Костюшка 1а.

Хто досі не прислав ще коляди на „Рідну Школу“ — зробить це негайно, бо инакше не буде поміщений у виказі коляди на „Рідну Школу“, який Головна Управа УПТ-ва на днях складає по громадам і повітам і оголосить у часописах. — Секція „Рідна Школа“ УПТ-ва. Ринок 10. II. пов.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** З 1-ої сторінки вчорашнього (37) числа „Діла“ прокуратура зробила міловидну рябу шахівницю, повиконфіскувавши сім клаптів з передової статті п. н. „Навмання“ (на польські теми) і половину вступу зі статтейки „Ми й вони“.

— **Панахида по бл. п. О. Басараб у Відні.** Заходами Українського Жіночого Союза відбулася в неділю 13 лютого в церкві св. Варвари панахида по бл. п. О. Басараб.

— **Не 60 а 35 міл. дол. позички.** Скільки радуваних надій покладали всі польські финансисти й економісти на долярі, які широкою течією мали вплисти з по них кас майних америк. банкирів до порожньої каси Річипосполитої! По американськи рекламована польськими патріотами, затужившими за чужим капіталом, американська позичка по довгих і тяжких переговорах таки реалізувалася! Але як же мізерний вигляд цієї позички: замісць поданих спершу 100 міліонів долярів, які потім у телеграмах ПАТ-а змаліли до 60-ти а то й 50 міліонів — Польща отримує позичкою всього на всього 35 міл. долярів. Виявляється, що це не є перша частина (рата) позички, а ціла позичка: про якусь иншу більшу суму в заключеній умові не кажеться. Якщо Польща має надію дістати ще яких 15–25 міліонів дол., так хіба шляхом нової, цілком окремої, умови, про яку покищо не чути. Яке мінімальне значіння має для польської держави отримана тепер позичка, може зрозуміти з порівнання: 35 міл. дол. не є навіть половиною суми того, що Польща має видати в 1925 р. на одну лише поліцію! Поляки потішаються „моральним успіхом“, який мав полягати в „продемонстрованню“ недовір‘я“. Отримана позичка вказує саме на живучість отого недовіря.

— **Ліврея.** Міністри тепер дуже заняті питанням першорядної принціпіяльної ваги: чи всі державні урядовці мають носити ліврею, себто — вибачайте — мундур, чи тільки певні категорії, чи сукно на кольоровий уніформ має бути сірої чи темно-синьої чи голубої краски, чи козирок (дашок від шапки) має бути твердий чи мягкий і т. п. капоти. Справа примусового загального обмундирування державного урядництва вже порішена, тепер ідуть наради над детайлями. Проблема дуже пекуча, бо дехто з фабрикантів сукна обовязково мусить на такому законі заробити солідні грошенята і то як найшвидше, — либонь заробить тут не одні лише фабриканти...

— **Незайманість приватних мешкань у демократичній республиці!** Через сойм і сенат вже перемандрував законопроєкт про реквізицію помешкань для офіцирів і жонатих підстаршин та рядовиків. Урядовий проєкт закону передбачував реквізиції „тимчасові“ й „постійні“, при чому „на випадок потреби“ мешканець мусить дати жовнірові приміщення хоч би навіть у власній одній кімнаті! „Тимчасова“ стоянка (кватирунок) передбачена на 3 місяці, але законопроєкт вживає таку штудерну стилізацію, що реквізиція цілком певне буде продовжувана на дальших 3 місяці і т. д. Сенат скасував постанови про „постійну“ реквізицію і завернув законопроєкт назад до сойму з таким добродійним додатком, що всі місцеві комірники мають платити спеціяльний податок у висоті 4 проц. свого комірного на будову військових домів! Таким робом на цивільне міське населення паде ще один тягар.

— **Арештування за шпіонажу.** Варшавська поліція перевела численні арештування поміж тамошньою російською аристократією і кол. високим царським чиновництвом, впавши будім то на слід шпіонської акції мабуть в користь Німеччини. Арештовано м. и. гр. Толля, бар. Тізенгаузена, кн. Авалова, Олександра Гаєського, Хлєбнікова і ин. Мали найти чималу кореспонденцію, шифри, фотографії військових обєктів і т. д.

— **До членів „Львівського Бояна“.** З огляду, що речинець концерту назначений на 1. марта ц. р. взивається Вп. членів явитися на генеральній пробі в пятницю дня 20 п. м. о год. 6·30 вечером в салі Товариства. 1422 а) 1—1

— **Заходом Львівського Бояна** зі співучастю Симфонічної оркестри Муз. Тов-а ім. М. Лисенка відбудеться дня 1. марта ц. р. о год. 12. в полудне в салі Народного Дому „Вокально-симфонічний концерт“. В програму входять твори Ст. Людкевича: „Кавказ“ в 4. частях. І. ч. „Прометей“, ІІ. ч. „Молитва“, ІІІ. „Гонима і псовам слава“, IV. „Боріться-поборете“. Білєти всчасійше належить замовляти в канцелярії Муз. Тов-а ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5. 1422 б) 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор Д. Котка:
Пятниця 20. II. м. Бучач.
У неділю 22. II. м. Галич.
У понеділок 23 м. Галич. 1230 22-?

Замісць повідомлень про своє вінчання, яке відбулося в Самборі дня 1-го лютого ц. р. складають на „Рідну Школу“ Вп. п. Леся з Вильчинських і Евген Чиж 50 зол. За щедру жертву складає сердечну подяку Головна Управа УПТ-ва. 1419 а)

Замісць цвітів на домовину бл. п. Марії Ковалів, професорової в Сяноці складають на „Рідну Школу“ Вп. п. Т. і С. Будзиновські в Лютовисках 20 зол. Вп. Жертводавцям щира подяка. Головна Управа УПТ-ва. 1419 1—1

Загальні Збори Тов-а св. Ап. Петра відбулися в дні 2. II. 1925 р. Преосвященний д-р Иосиф Боцян приняв вибір предсідателя на цей рік. До Виділу увійшли: Впр. оо. Сатоцький В., місгопред., Дуткевич Евг., скарбник, Каштанюк А. секретар, Рудович І., Турчевич І., д-р Застирець И., Галант М., Біленький В. Заступники: Впр. оо. Новосад І., Ломнина В., Маржаш В., Олюнович Ія. — Шк. Ком.: Впр. оо. канц. Яцковський М. Василів Ст., Хомин Петро. Вкладка на 1925 р. виносить 5 зол. від церков, 2 зол. від осіб. Проситься Впр. оо. Деканів зібрати членські вкладки і негайно надіслати до Тов-а. Адреса Тов-а, Львів, Коперніка ч. 1. Чеккове конто П. К. О. 145.385. — *Виділ.* 1418

Дрібні оголошення.

СТАРША особа, вдова по учителю, середніх літ, господарна і совісна, обійме негайно посаду заряд дому у старшого священика вдівця. Зголошення слати до Адміністрації „Діло“ „Старша особа“.
1420 1—3

СПРАВЛЕННЯ ОШИБКИ. В чч. 34, 35, 36 ц. р. поміщено оголошення: Фортепян К. Hamburger Wien на продаж 450 зол. А. Глібовицька, Броди, Нова 24 має бути 450 долярів. 1—2

СМАЧНІ домашні обіди, з трьох накрить видається по 1 зол. Ринок ч. 8. І пов. через ганок. 1415 1—1

УЧИТЕЛЬКА навяже переписку з добрим, симпатичним мущиною від 30—45 літ. Першенство мають Придніпрянці. Зголошення до Адміністрації під „Русалка“.
1399 3—3

ПОШУКУЮ лекції на селі. Спеціяльність математика. Зголошення до Адміністрації під „Лекція“. 1394 4—4

ПОШУКУЮ інструктора для ученика IV. кл. гімн. Платня після умови. — о. Микола Кушнір, Волчищовичі п. Судова Вишня. 1413 2—2

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Ширіть наш часопис!